

А.І. КОРИНЕНКО**(Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», м. Київ, Україна)*

Документальне забезпечення бухгалтерського обліку прав користування землею

Метою статті є удосконалення документального забезпечення бухгалтерського обліку операцій з правами користування землею. Виявлено, що існуючі первинні та зведенні документи, рекомендовані для обліку нематеріальних активів, не забезпечують повноцінного відображення економіко-правової сутності прав користування землею в обліковій системі підприємства. Обґрунтовано підходи до вдосконалення: Акта на оприбуткування права користування земельною ділянкою до складу нематеріальних активів, Акта на вибуття (ліквідацію) права користування земельною ділянкою зі складу нематеріальних активів та Інвентарного списку прав користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення (паями) у складі нематеріальних активів. Дані первинні документи доповнено показниками, що характеризують земельну ділянку, розкривають правові підстави землекористування та, таким чином, визначають основи організації бухгалтерського обліку прав користування землею. Крім того, запропоновано форму Акта оцінки вартості права оренди земельної ділянки, який дозволяє підвищити прозорість методики здійснення вартісної оцінки для цілей бухгалтерського обліку та служить документальним підтвердженням оцінки вартості прав оренди.

Ключові слова: право користування землею, земля сільськогосподарського призначення, реквізити первинних документів, акт оцінки земель, інвентарний список.

А.И. КОРИНЕНКО*(Национальный научный центр «Институт аграрной экономики», г. Киев, Украина)*

Документальное обеспечение бухгалтерского учета прав пользования землей

Целью статьи является совершенствование документального обеспечения бухгалтерского учета операций с правами пользования землей. Выявлено, что существующие первичные и консолидированные документы, рекомендованные для учета нематериальных активов, не обеспечивают полноценного отображения экономико-правовой сущности прав пользования землей в учетной системе предприятия. Обоснованы подходы к совершенствованию: Акта на включение права пользования земельным участком в состав нематериальных активов, Акта на выбытие (ликвидации) права пользования земельным участком из состава нематериальных активов и Инвентарного списка прав пользования земельными участками сельскохозяйственного назначения (паями) в составе нематериальных активов. Данные первичные документы дополнены показателями, что характеризуют земельный участок, раскрывают правовые основания землепользования и, таким образом, определяют основы организации бухгалтерского учета прав пользования землей. Кроме того, предложено форму Акта оценки стоимости права аренды земельного участка, который позволяет повысить прозрачность методики осуществления стоимостной оценки для целей бухгалтерского учета, и служит документальным подтверждением оценки стоимости прав аренды.

Ключевые слова: право пользования землей, земля сельскохозяйственного назначения, реквизиты первичных документов, акт оценки земель, инвентарный список.

A.I. KORINENKO*(‘Institute of Agrarian Economics’ National Scientific Centre, Kyiv, Ukraine)*

Documentary Support for Accounting of Land Use Rights

The purpose of the article is substantiations of proposals as to improvement of documentary support for accounting of land use rights. It was revealed that the existing primary and consolidated documents that are

* **Коріненко Антоніна Іванівна**, молодший науковий співробітник відділу обліку та оподаткування Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (м. Київ).

recommended for accounting of intangible assets are not adequately adapted to the economic specific of rights to land use. In this regard, the following documents have been improved on the basis of supplementing them with additional indicators: The act for posting the right to land plot use to the structure of intangible assets; The act for retirement (liquidation) the right to land plot use from the structure of intangible assets; Inventory list of the rights to agricultural land plot use (land shares) in the structure of intangible assets. These documents were supplemented with indicators characterizing the land plot, disclose the legal grounds of land use and, thus, determine the basis of organization of accounting. In addition, the Act for valuation of the cost of land plot lease right was developed. This document increases the transparency of valuation techniques for accounting purposes and verifies the proposed in the thesis methodical approach to valuation of the cost of land lease rights.

Keywords: *land use right, agricultural land, requisites of primary documents, land evaluation report, inventory list.*

Постановка проблеми. В бухгалтерському обліку первинні документи служать підставою для відображення господарської операції на рахунках. Задля повноцінної ідентифікації господарської операції, первинний документ повинен містити усі необхідні для обліку відомості. Багатогранність об'єктів обліку, з одного боку, вимагає розробки спеціалізованого документального забезпечення, а з іншого, повинна відображатись в межах стандартизованих підходів до вибору реквізитів первинного документа. Використання земель на правах, відмінних від права власності, характеризується переліком операцій, що потребують розробки спеціалізованих первинних документів, а також удосконалення типових форм, що є актуальним, зважаючи на специфіку аграрного землекористування як об'єкта бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика обліку земель сільськогосподарського призначення широко розкрита в публікаціях Г.Г. Кірейцева, В.М. Жука [1, 3], В.М. Метелиці, В.К. Савчука, В.О. Шевчука, В.В. Чудовця [7] дисертаційних дослідженнях Н.О. Голуб, О.В. Ільчак, С.М. Остапчука, О.Ф. Ярмолюк та інших. Як свідчить аналіз робіт перелічених науковців, найбільший інтерес наукової спільноти стосується питань: 1) моделей постановки на бухгалтерський баланс об'єктів земельних відносин; 2) оцінки таких об'єктів для цілей бухгалтерського обліку; 3) методичних підходів до обліку землі і прав користування нею; 4) концептуальних засад нормативно-правового забезпечення обліку земельних відносин на основі впровадження галузевого стандарту.

В той же час, питання документального забезпечення бухгалтерського обліку прав користування землею залишається повністю не вирішеним, що і визначає потребу подальших наукових пошуків.

Метою статті є удосконалення документального забезпечення бухгалтерського обліку операцій з правами користування землею.

Виклад основних результатів. Первинні документи виступають інформаційною базою для дослідження господарських операцій та забезпечують доказовість і повноцінність відображених у них показників у правовому відношенні.

Типові форми первинних документів розробляються та затверджуються органами методологічного впливу. Нормативно-правовою

основою цього процесу виступає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5] та Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [4]. Ці законодавчі документи регулюють порядок складання, використання первинних документів, а також визначають їх зміст (реквізити). Це дозволяє упорядкувати процес документування в бухгалтерському обліку та скорочує затрати часу бухгалтера на розробку бланків власних форм первинних документів. При цьому останні можуть використовуватися підприємством за умови, що в них містяться обов'язкові реквізити.

Необхідність розроблення власних первинних документів чи модифікації типових форм обумовлюється специфікою того чи іншого об'єкта обліку, яка повинна знайти своє відображення в обліковій системі.

За результатами проведених нами досліджень виявлено, що існує необхідність удосконалення типових форм первинних документів з обліку нематеріальних активів задля відображення в них специфіки прав користування землею.

Зокрема, на сьогодні законодавчо не затверджена форма первинного документа для обліку права постійного користування земельною ділянкою. За вимогою власника прав користування землею державним реєстратором надається Витяг із державного реєстру прав, який не містить обов'язкових реквізитів для визнання його первинним документом у бухгалтерському обліку. При цьому, згідно п. 2.7 Положення № 88 [4], право постійного користування земельною ділянкою може обліковуватися з використанням первинного бухгалтерського документа, форма якого розробляється та встановлюється підприємством самостійно, з урахуванням усіх обов'язкових реквізитів.

Для відображення операцій з придбання, руху нематеріальних активів, ведення аналітичного обліку на підприємстві передбачено типові форми первинних документів, затверджені наказом Міністерства фінансів України, які можна адаптувати для обліку прав користування землею (табл. 1).

Виявлено, що не всі затверджені типові форми відповідають потребам обліку прав користування землею, а тому не в повній мірі інформаційно задовольняють потреби бухгалтерів, керівників та внутрішніх аудиторів.

Існуючі типові форми первинних документів з обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів

Назва первинного документа	Код форми	Умова складання
Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	типова форма № НА-1	Застосовується для оформлення операцій із введення в господарський оборот і використання окремих придбаних (створених) об'єктів права інтелектуальної власності. Складається приймальною комісією в одному примірнику при оформленні введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності. Заповнюється на основі технічної, науково-технічної та іншої документації (ліцензійний договір, авторський договір, патент тощо). В акті подаються характеристика об'єкта права інтелектуальної власності, порядок його використання, особливості і переваги. Акт підписують члени комісії, які його складають, головний бухгалтер і затверджує керівник підприємства.
Інвентарна картка обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	типова форма № НА-2	Застосовують для аналітичного обліку об'єктів права інтелектуальної власності. Ведеться в бухгалтерії на кожний об'єкт чи групу об'єктів права інтелектуальної власності, заповнюється в одному примірнику на підставі акта (типова форма № НА-1).
Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	типова форма № НА-3	Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності (типова форма № НА-3) застосовується для оформлення вибуття таких об'єктів при їх списанні. Акт складається у двох примірниках комісією, яка призначається керівником підприємства для визначення доцільності списання об'єкта. Акт затверджується керівником підприємства. Перший примірник акта передається в бухгалтерію і є підставою для списання об'єкта, другий залишається в особи, що була відповідальною за використання об'єкта права інтелектуальної власності.
Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	типова форма № НА-4	Складається в одному примірнику для оформлення даних інвентаризації. При інвентаризації наявність об'єктів права інтелектуальної власності встановлюється за документами, що були підставою для оприбуткування, або за документами, якими оформлені (тобто підтверджуються) майнові права.

Джерело: складено автором на основі [6].

Як відомо, першим етапом налагодження обліку прав користування землею є оцінка їх первісної вартості. В попередніх дослідженнях нами запропоновано комбінований методичний підхід до оцінки вартості прав оренди землі. В даній публікації хочемо здійснити обґрунтування змісту «Акта оцінки вартості права оренди земельної ділянки», форма якого подана в нашому дисертаційному дослідженні [2]. Застосування такого документа, на нашу думку, вирішує одразу дві проблеми:

– розкриває запропоновану методику здійснення вартісної оцінки прав оренди для цілей бухгалтерського обліку;

– є документальним підтвердженням оцінки вартості прав оренди.

Формування даних Акта оцінки передбачає використання окремих показників форми №1 «Баланс», форми 50-сг. «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств» та інформації, що міститься у договорі оренди.

За своїм змістовним наповненням і структурою Акт оцінки включає:

1) Базові показники для проведення розрахунку, а саме:

– прибуток підприємства по галузі рослинництва (із форми 50-сг., середній показник за 3 останні роки);

– площу земель сільськогосподарського призначення, що використовувалась підприємством для виробництва продукції рослинництва (із форми 50-сг., середній показник за 3 останні роки);

– валюту балансу (із форми 1 «Баланс», середній показник за 3 останні роки);

– дані нормативної грошової оцінки 1 га земель сільськогосподарського призначення (дані Держгеокадастру, середній показник за 3 останні роки);

– вартість земель сільськогосподарського призначення, що перебувають у користуванні підприємства за даними нормативної грошової оцінки земель (розраховується на основі попередніх компонентів);

– коефіцієнт, що відображає середню питому вагу земель сільськогосподарського призначення у структурі активу балансу підприємства (розраховується на основі попередніх компонентів).

2) Істотні умови договору оренди:

– площу земельної ділянки сільськогосподарського призначення, яка передається підприємству;

– термін оренди;

– річну орендну плату за 1 га земель згідно договору.

В Акті оцінки зазначається назва підприємства, код за ЄДРПОУ, підстава (договір оренди, договір емфітевзису) та кадастровий номер земельної ділянки, що передається в оренду, право користування якою підлягає оцінці.

Для зручності доцільно здійснювати нумерацію кожного «Акта оцінки вартості права оренди земельної ділянки», що дозволить уникнути помилок під час роботи з цими документами (мається на увазі дублювання інформації про земельні ділянки) та втрат цих документів. Даний Акт оцінки заповнюється членами Комісії, яка здійснювала оцінку вартості права оренди земельної ділянки, оформляється у двох примірниках та засвідчується підписами голови комісії, членів комісії та особи, відповідальної за правильність проведеної та оформленої господарської операції.

За потреби та за рішенням Комісії «Акт оцінки вартості права оренди земельної ділянки» може містити додатки, в яких відображена інформація про опрацьовані джерела отримання даних про компоненти розрахунку вартості права тощо.

Прийняття на облік прав користування земельною ділянкою, набутих на правах оренди чи емфітевзису, оформляють із використанням типових форм первинних документів із обліку нематеріальних активів, які, як виявлено нами, не розкривають специфіки прав користування як об'єктів обліку.

Автори монографії «Обліково-аудиторське забезпечення розвитку земельних відносин» [3, с. 221] пропонують модифіковану форму «Акта на оприбуткування прав користування земельною ділянкою до складу нематеріальних активів», яка дозволяє фіксувати дані не лише про права користування землею, а містить інформацію і власне про земельні ділянки, що знаходяться у користуванні.

Як свідчить аналіз показників, що фіксуються в даному Акті, існує можливість подальшого його удосконалення. Зокрема, доцільно вказати номер Акта та дату в назві документа, а також конкретизувати назви таблиць, в яких наведена основна інформація: по-перше, щодо земельної ділянки – «Коротка характеристика земельної ділянки, на яку поширюється право»; по-друге, щодо прав користування – «Відомості щодо оприбуткування прав користування земельною ділянкою до складу нематеріальних активів».

У таблицю, в якій наводиться основна характеристика земельної ділянки, що передається в користування, пропонуємо додати графу «Вид угідь» (рілля, сіножаті, пасовища і т.д.), завдяки чому підвищується аналітичність даних документа. Доцільно окремо зазначати назву, дату та номер правостановлюючого документа на земельну ділянку.

У блоці, в якому містяться відомості щодо оприбуткування прав користування земельною ділянкою, варто вказати підставу для оприбуткування

та підставу визначення первісної вартості таких прав, прописавши назву цих документів, дату та номер.

У форму «Акта на оприбуткування прав користування земельною ділянкою до складу нематеріальних активів», можна включити вписувані рядки для перерахунку додатків (документів), що прикладаються до Акта, їх назва та кількість аркушів. Такими додатками можуть бути договір оренди (договір емфітевзису), витяг із державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, Акт оцінки вартості права оренди земельної ділянки.

Акт оформляється комісією, затвердженою керівником підприємства, засвідчується підписами голови комісії та її членів, а також особою, відповідальною за прийняття права користування земельною ділянкою на облік. Після його оформлення, разом із прикладеною документацією, що стосується даного об'єкта, первинний документ передається до бухгалтерії підприємства, підписується головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства чи особою, уповноваженою на це. Бухгалтерія проставляє відмітку про відкриття інвентарної картки, номер якої, на нашу думку, обов'язково потрібно вказати в Акті задля посилення взаємозв'язку облікових даних.

Відомо, що первинні документи повинні містити достатню кількість показників та забезпечити співставність інформації як про власне земельні ділянки, так і про права користування ними. Відтак при вибутті прав користування землею пропонуємо використовувати «Акт на вибуття (ліквідацію) прав користування земельною ділянкою зі складу нематеріальних активів».

Даний Акт містить змістовне навантаження в тому ж об'ємі, що і «Акт на оприбуткування прав користування земельною ділянкою до складу нематеріальних активів». Проте, зважаючи на вид господарської операції, яка ним оформляється, у документі зазначають залишкову вартість, ліквідаційну вартість та причину вибуття.

Інвентарний облік прав користування земельними ділянками доцільно вести у «Інвентарній картці» яка заповнюється в одному примірнику за кожним об'єктом права користування на підставі «Акта на оприбуткування прав користування земельною ділянкою до складу нематеріальних активів» [3, с. 121]. У картці подається інформація про об'єкт права користування. Інвентарні картки ведуться у бухгалтерії в одному примірнику. Зберігання цих документів організується в картотеках, де вони розміщуються за відповідними субрахунками і групами активів. Підставою для відміток про вибуття прав користування земельною ділянкою в інвентарній картці є «Акт на вибуття (ліквідацію) прав користування земельною ділянкою зі складу нематеріальних активів», після чого їх здають в архів для зберігання протягом 3-х років.

Зазвичай практика оренди земельних часток (паїв) сільськогосподарського призначення передбачає наявність значної кількості орендарів, тому їх облік

доцільно організувати шляхом складання «Інвентарного списку прав користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення у складі нематеріальних активів».

Згідно із наказом Міністерства фінансів України від 22.11.2004 р. № 732 «Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів» [6], використання такого документа не передбачено, проте при оренді великої кількості земельних ділянок (паїв) його оформлення слугуватиме потребам упорядкування аналітичного обліку прав оренди в розрізі орендодавців.

Інвентарний список оформляється на підставі Інвентарної картки та містить інформацію про право користування земельною ділянкою в розрізі кожного орендодавця за списком, а саме:

- номер, дату відкриття та дату закриття інвентарної картки;
- інвентарний номер права оренди (користування);
- П.І.Б., ПІН орендодавця;
- підставу оприбуткування (назву документа, номер та дату складання);
- кадастровий номер земельної ділянки (паю), що надана на праві користування;
- площу земельної ділянки (паю), га;
- первісну балансову вартість права користування земельною ділянкою, грн;
- термін оренди (користування), на який передається земельна ділянка в користування згідно Договору оренди, років;
- суму річної орендної плати, грн.;
- підставу вибуття (назву номер та дату документа);
- ПІБ відповідальної особи.

Інвентарний список оформляється в одному примірнику, заповнюється особою, відповідальною за використання права користування земельною ділянкою (із зазначенням ПІБ, посади) та посвідчується підписом із зазначенням дати його відкриття.

Ведення даного документа дозволить уникнути плутанини щодо даних про земельні ділянки (паї), надані в користування, та їх орендодавців, забезпечивши якісний інвентаризаційний облік таких об'єктів.

Періодично на підприємстві може проводитись інвентаризація прав користування землею. Підсумковим документом, що розкриває результати інвентаризації, є Інвентаризаційний опис. У випадку з інвентаризацією нематеріальних активів, зокрема прав користування землею, цей документ містить реквізити, що характеризують: вид та термін дії права, його вартість (первісну і залишкову), суму накопиченої амортизації та інші.

Погоджуємося з О.Ф. Ярмолюк [8], що запровадження ринку земель вимагатиме від аграрних підприємств обов'язкового зарахування земельних ділянок сільськогосподарського призначення до складу об'єктів бухгалтерського обліку, а відтак – і проведення інвентаризації усіх

земельних угідь (тих, що належать підприємству на правах власності, та тих, що знаходяться на підприємстві на правах користування та оренди). Дослідник пропонує доповнити Інвентаризаційний опис земельних угідь (паїв) додатковою інформацією: про наявність документації на право власності та користування землею; про місце розташування ділянок; про кадастровий номер; про балансову та нормативну грошову вартість; про якісні характеристики; про розміри ділянок; про цільове використання земель. Вважаємо, що такий документ дасть змогу підвищити ефективність контролю за використанням сільськогосподарських угідь завдяки посиленню аналітичного обліку прав користування землею.

Висновки. Застосування підприємством удосконалених методичних підходів до оцінки й обліку прав користування землями сільськогосподарського призначення обумовлює необхідність розробки нових і вдосконалення існуючих форм облікових документів. Запропоновано «Акт оцінки вартості права оренди земельної ділянки», який слугує документальним підтвердженням проведення оцінки вартості прав оренди для цілей бухгалтерського обліку. Даний документ дозволяє верифікувати застосування методичного підходу до оцінки вартості прав оренди земель сільськогосподарського призначення. Крім цього, обґрунтовано підхід до удосконалення типових форм з обліку нематеріальних активів («Акт на оприбуткування права користування земельною ділянкою до складу нематеріальних активів», «Акт на вибуття (ліквідацію) права користування земельною ділянкою зі складу нематеріальних активів», «Інвентарний список прав користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення (паїв) у складі нематеріальних активів»), що передбачає їх адаптацію до специфіки прав користування землею. Як результат, підвищується інформативність перелічених документів у процесі організації первинного й аналітичного обліку прав користування землею в сільськогосподарських підприємствах.

4 Список використаних джерел

1. Жук В. М. Пріоритетність обліково-фінансової складової у залученні земель сільськогосподарського призначення до економічного обороту. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Економічні науки.* 2012. Випуск 1(56). С. 37-47.
2. Коріненко А. І. Облікове забезпечення включення прав користування землею до економічного обігу: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Київ, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2017. 247 с.
3. Обліково-аудиторське забезпечення розвитку земельних відносин: колективна монографія / В. М. Жук, Ю. С. Бездушна, Б. В. Мельничук та ін. К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2013. 238 с.

4. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

6. Про затвердження типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів: наказ Міністерства фінансів України від 22.11.2004 р. № 732. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04>

7. Чудовець В. В. Удосконалення методичних підходів та документального забезпечення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення. *Облік і фінанси АПК*. 2007. № 6-7. С. 107-110.

8. Ярмолюк О. Ф. Інвентаризація земель сільськогосподарського призначення в ринкових умовах. *Вісник ЖНАЕУ*. 2011. Т. 2. № 2(29). С. 18-25.

4 References

1. Zhuk, V. M. (2012). Priority of accounting and financial component in attracting agricultural land to the economic turnover. *Zbirnyk naukovykh prats Vinnytskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, (1(56)), 37-47.

2. Korinenko A. I. (2017). *Oblikove zabezpechennia vkluchennia prav korystuvannia zemleiu do ekonomichnoho obihu [Accounting providing of including of the land use rights to economic circulation]* (Candidate dissertation). Kyiv: Natsionalnyi universytet

bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy, Natsionalnyi naukovyi tsentr «Instytut ahrarnoi ekonomiky».

3. Zhuk, V. M., Bezduzhna, Yu. S., Melnychuk, B. V. et al. (2013). *Oblikovo-audytorske zabezpechennia rozvytku zemelnykh vidnosyn [Accounting and auditing support for the development of land relations]*. Kyiv: NNTs «Instytut ahrarnoi ekonomiky».

4. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (1995). *Polozhennia pro dokumentalne zabezpechennia zapysiv u bukhhalterskomu obliku [Provision on documentary maintenance of records in accounting]*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

5. Verkhovna Rada Ukrainy. (1999). *Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy [On Accounting and Financial Reporting in Ukraine]*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

6. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2004). *Pro zatverdzhennia typovykh form pervynnoho obliku obektiv prava intelektualnoi vlasnosti u skladi nematerialnykh aktyviv [On the approval of standard forms of primary accounting of objects of intellectual property rights as part of intangible assets]*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04>

7. Chudovets, V. V. (2007). *Udoskonalennia metodychnykh pidkhodiv ta dokumentalnoho zabezpechennia inventaryzatsii zemel silskohospodarskoho pryznachennia [Development of methodical approaches and documentary support of inventory of agricultural land]*. *Oblik i finansy APK*, (6-7), 107-110.

8. Yarmoliuk, O. F. (2011). *Inventaryzatsiia zemel silskohospodarskoho pryznachennia v rynkovykh umovakh [Inventory of agricultural land in market conditions]*. *Visnyk ZhNAEU*, vol. 2, (2(29)), 18-25.